

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
завідувач кафедри
д.е.н., проф. Козак Ю.Г.
“ ___ ” _____ 2019 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності міжнародна економіка
за темою:

«Стан та перспективи залучення прямих іноземних інвестицій
в регіони України
(на прикладі Одеського регіону)»

Виконав: студент 4 курсу, групи 3
спеціальності 6.030503 Міжнародна економіка
Киторога Віктор Вікторович

Науковий керівник: ст. викладач кафедри МЕВ
Гусенко Ольга Сергіївна

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РЕГІОНИ УКРАЇНИ.....	9
1.1. Прямі іноземні інвестиції: поняття та роль в динамізації економічного розвитку регіонів України.....	9
1.2. Методи та способи залучення прямих іноземних інвестицій до регіонів України.....	18
1.3. Принципи формування інвестиційного потенціалу в регіонах України.....	27
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ОДЕСЬКИЙ РЕГІОН.....	39
2.1. Аналіз обсягів, напрямів та динаміки надходження іноземних інвестицій в Одеський регіон.....	39
2.2. Аналіз сучасного стану інвестиційного потенціалу Одеського регіону.....	50
2.3. Оцінка проблем залучення іноземних інвестицій в Одеський регіон	56
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ОДЕСЬКИЙ РЕГІОН.....	63
3.1. Шляхи активізації співробітництва в інвестиційній сфері на рівні Одеського регіону в рамках асоціації України та ЄС	63
3.2. Підвищення інвестиційного потенціалу в умовах реалізації Програми залучення зовнішніх ресурсів та розвитку міжнародної діяльності Одеського регіону в 2018-2020 роках.....	73
Висновки до розділу 3.....	79
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ	89

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ІТ – інформаційні технології

Грн. – гривні

ЄСЗД – Європейська служба зовнішньої діяльності

ЗВТ – зона вільної торгівлі

ЗУ – Закон України

ІАЗ – інформаційно-аналітичне забезпечення

Ім_КТ – імпорт капітальних товарів

Ім_Т – імпорт неуречевлених технологій

КУ – Конституція України

Млн. – мільйони

Млрд. – мільярди

МНК – мультинаціональні корпорації

НБУ – Національний банк України

НДДКР – науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи

ОСУ – організаційна система управління

ОТСУ – організаційно-технічна сторона управління

ПДА – порядок денний асоціації

ПІ – прямі іноземні інвестиції

Рис. – рисунок

СОТ – Світова організація торгівлі

СУ – система управління

Табл. – таблиця

Тис. – тисячі

ТНК – транснаціональні корпорації

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Домінуючим чинником економічного розвитку держави є інвестиції. В умовах дії інтеграційних процесів інвестиційна активність в Україні може підтримуватися і стимулюватися за участю іноземного капіталу. На розмір та ефективність цієї підтримки істотно впливає інвестиційний клімат країни та її регіонів. Для того, щоб отримати від такого позиціонування необхідний ефект, українські регіони повинні вести рівноправний діалог між владою та бізнесом, гарантувати захищеність і прибутковість, стабільність і надійність потенційним інвесторам. Однак в Україні, незважаючи на певне поживлення інвестиційного процесу, позитивні тенденції в інвестиційній сфері ще не набули сталого характеру. Тому важливим завданням на цьому етапі розвитку вітчизняної економіки є побудова привабливого інвестиційного середовища зі сприятливим кліматом та високою діловою активністю. З огляду на це, виникає необхідність формування системи факторів, що характеризують реальний стан інвестиційного середовища країни і дають змогу зосередити увагу на найбільш проблемних зонах.

Економіка України має значний ресурсний потенціал, в який чимало інвесторів можуть і хочуть вкладати свої кошти. Але нестабільність, суперечливість та непрозорість законодавства не дозволяють повністю використати наявний інвестиційний потенціал. У сукупності із значним рівнем зношеності основних виробничих фондів проблема залучення іноземних коштів стає ще гострішою.

Сучасний етап економічного розвитку країни характеризується швидкозростаючим комплексом регіональних проблем. Сьогодні залучення інвестицій в економіку регіонів – питання їх виживання. Будуть інвестиції – буде розвиток реального сектора, а, отже, буде й економічний підйом. Не вдасться залучити їх – неминуче вмирання виробництв, деградація економіки, соціальні вибухи та інші супутні явища.

Будь-яке, навіть саме незначне, підвищення інвестиційної привабливості регіонів – це додаткові засоби, що дозволяють зробити крок до виходу з кризи. Проте разове залучення інвестицій малоефективно, після цього інвестиційна привабливість залишається статичною величиною, хоча і дещо вищою. Врятувати стан справ може лише динамічний стійкий рух, а не окремі кроки. Тільки в цьому випадку окремі порції інвестицій можуть перетворитися на постійні. Здійснити це можливо, лише керуючи процесом підвищення інвестиційної привабливості регіонів і правильно оцінивши регіональний потенціал. Саме тому вирішення питань інтеграційних процесів та ефективного залучення і використання іноземних інвестицій в регіони є одним із найбільш актуальних завдань економічної науки.

Проблемам інвестування та ролі держави в інвестиційних процесах присвячено праці таких учених, як Л. Сисоєва, Н.Близнюк, О. Чемерис та інші. Проте основну увагу науковці приділяють аналізу динаміки та структури інвестицій, однак майже не аналізують чинники, які призвели до виникнення тих чи інших результатів. Теоретичні та практичні аспекти впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток країни розглядалися у працях вітчизняних і зарубіжних економістів. Питанням міжнародної інвестиційної діяльності присвячено цілий ряд фундаментальних праць Дж.Мілля, А. Маршалла, Г. Марковіц, Дж. Кейнса, Е. Хансена, Р. Харрода, М. Фрідмана, Д. Тейлора та ін. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економічної науки вплив інвестицій на економіку України досліджувався в працях таких вчених, як О.І. Рогач, П.В. Дзюба, О.В. Коляда, В.М. Геєць, О.М.Головня, А.А.Пересада, О.М. Лотош та ін. Питанням створення привабливого інвестиційного середовища для залучення іноземних інвестицій, реалізацією інвестиційного потенціалу займаються наступні вчені: Т.С. Задніпряна, Г.І. Євтушенко, Т.А. Лівківський, М.І. Карлін та інші. Незважаючи на певне коло наукових праць, присвячених цій проблемі, на нашу думку, продовжують існувати невирішені питання, пов'язані з

роллю іноземного капіталу в розвитку регіонів України, питання взаємозв'язку видів інвестицій, шляхів оптимізації інвестиційного клімату.

Метою дипломної роботи є дослідження і аналіз механізмів залучення прямих іноземних інвестицій у регіони та визначення заходів щодо їх активізації.

Відповідно до поставленої мети в роботі було визначено і вирішено такі завдання:

- на основі теоретичного аналізу наукової літератури визначити сутність та поняття прямих іноземних інвестицій;
- визначити методи, способи та принципи залучення прямих іноземних інвестицій;
- проаналізувати обсяги, напрями та динаміку надходження іноземних інвестицій в Одеський регіон;
- зробити аналіз сучасного стану інвестиційного потенціалу Одеського регіону;
- оцінити проблеми залучення іноземних інвестицій в Одеський регіон;
- обґрунтувати шляхи активізації співробітництва в інвестиційній сфері на рівні Одеського регіону в рамках асоціації України та ЄС;
- запропонувати напрями підвищення інвестиційного потенціалу в умовах реалізації Програми залучення зовнішніх ресурсів та розвитку міжнародної діяльності Одеського регіону в 2018-2020 роках.

Об'єктом дослідження є визначення параметрів сприятливого інвестиційного середовища регіону як передумови розширення масштабів залучення іноземного інвестора в регіональну економіку.

Предметом дослідження є науково-методологічне обґрунтування впливу прямих іноземних інвестицій на динамізацію економічного розвитку Одеського регіону.

Методи дослідження. До основних загальнонаукових методів дослідження, які використані автором, відносяться: діалектичний метод

пізнання; логічний та формально-логічний методи; метод аналізу, порівняння, узагальнення, систематизації та синтезу (при дослідженні суті інвестиційного клімату, інтеграційних процесів); методи групування, статистичні, математичні, графічного аналізу (при оцінці показників надходжень іноземних інвестицій, сучасного стану інвестиційного клімату); системний і комплексний підходи, економіко-статистичні, методи прогнозування (для визначення щодо поліпшення механізмів залучення іноземних інвестицій).

Практичне значення одержаних результатів. Розроблено практичні підходи й отримані результати є основою для вдосконалення інвестиційного потенціалу Одеського регіону.

Структура та обсяг дипломної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

1. На основі теоретичного аналізу наукової літератури визначено сутність та поняття прямих іноземних інвестицій. Відповідно до нормативно-правового законодавства України, під іноземними інвестиціями розуміються цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. На основі наукових літературних джерел здійснено узагальнення підходів до визначення поняття «прямі іноземні інвестиції». Отже, прямі (реальні) інвестиції – це спрямування коштів в основні фонди, такі як: промисловість, торгівлю, сферу послуг, безпосередньо в підприємства.
2. Визначено методи та способи залучення прямих іноземних інвестицій. У більшості розвинених країн перевага віддається податковим пільгам. У державах, які тільки стають на шлях розвитку, частіше вибираються інші методи – зниження податкових зборів, повернення частини сплаченого податку, надання податкової «відпустки» та ін. Держави, які переживають перехідний процес в економіці, застосовують такі методи, як зниження податкової ставки, зменшення мит на сировину та обладнання. Дані методи залучення іноземних інвестицій підходять не тільки для держави в цілому, але і для регіонів.
3. Проаналізовано принципи формування інвестиційного потенціалу в регіонах України: орієнтація на інноваційний розвиток економіки; формування законодавчої бази інвестиційної діяльності; створення умов для розвитку й використання науково-технічного та інноваційного потенціалу; забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансової сфери тощо; здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технічної взаємодії, обміну технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок; підтримка перебудови кредитної, податкової та митної політики у сфері інвестиційної діяльності; сприяння розвитку інвестиційної інфраструктури; інформаційне забезпечення суб'єктів

інвестиційної діяльності; підготовка кадрів у сфері інвестиційної діяльності тощо.

4. Було проаналізовано обсяги, напрями та динаміка надходження іноземних інвестицій в Одеський регіон. Одеський регіон стабільно входить до п'ятірки лідерів серед областей України із залучення іноземних інвестицій. Якщо перерахувати обсяг іноземних інвестицій на одного мешканця області, то отримаємо цифру 0,6 тис. дол. США, яка вище показників більшості регіонів по Україні. До Одеського регіону надійшло 3,62% ПІІ. У структурі галузей національного господарства іноземні інвестиції себе найкраще почувають у промисловості – 540,6 млн.дол. США, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 319,2 млн.дол. США, організації, що здійснюють операції з нерухомим майном – 184,1 млн.дол. США, тоді як величезний економічний потенціал галузей сільського господарства залишається для іноземних інвесторів неконкурентоспроможним порівняно з іншими, більш дохідними галузями.

5. Зроблено аналіз сучасного стану інвестиційного потенціалу Одеського регіону. Одеська область є унікальною за різноманітністю і запасами корисних копалин. Сприятливі природно-кліматичні умови області дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та отримувати високоякісне продовольче зерно. У регіоні вирощуються всі види агрокультур та щороку збирається до 3 мільйонів тонн зернових. За різноманітністю і значимістю природних ресурсів Одеська область є однією з найбагатших в Україні. Область має потужний промисловий потенціал. Одеська область – високорозвинений індустріальний регіон, промисловість якого відіграє значну роль у структурі реального сектору економіки регіону. Транспортно-дорожній комплекс в області представлений усіма видами транспорту і включає у себе найкрупніші морські експедиторські торговельні порти, судноплавні компанії, розвинене залізничне та автодорожнє господарство, широку мережу автотранспортних підприємств, аеропортів та аеродромів

комплекси, авіакомпанії. Одеський регіон є одним із провідних туристсько-рекреаційних центрів України, що обумовлено в першу чергу особливостями економіко-географічного розташування області, сприятливими природно-кліматичними умовами, наявністю великої кількості пам'яток історії, культури архітектури та містобудування, природних лікувальних ресурсів і морських піщаних пляжів.

6. Оцінено проблеми залучення іноземних інвестицій в Одеський регіон. Організація ефективного управління інвестиційним процесом, який передбачає залучення інвестицій, є ключовим фактором сталого соціально-економічного розвитку територій. Однак не всі регіони країни здатні його організувати. Іноземні інвестиції у досліджуваному регіоні спрямовуються у галузі з високим рівнем рентабельності, у той час як стратегічно пріоритетні галузі залишаються поза увагою інвесторів. Регіонам доводиться самим боротися за «місце під сонцем» і щоб забезпечити свій подальший розвиток, їм необхідно створювати умови для залучення інвестицій.

7. Було обґрунтовано шляхи активізації співробітництва в інвестиційній сфері на рівні Одеського регіону в рамках асоціації України та ЄС. Протягом минулого року у промисловості Одеського регіону тривала реалізація низки інвестиційних проектів: запроваджувались новітні технологічні процеси, модернізація, будівництво та введення в дію нових виробництв. П'ять проектів в сфері економіки, туризму, сільськогосподарського розвитку та культури Одеської області пройшли відбір серед 507 номінантів у 2018 р. і тепер також отримують фінансову допомогу від ЄС. Необхідно і далі напрацьовувати методологію узгодження окремих інвестиційних проектів із середовищем, яким є регіональна соціо-еколого-економічна система. Створення ефективного механізму залучення та ефективного використання інвестицій дозволяє з урахуванням особливостей трансформації регіональної економіки та регіональних соціально-економічних програм узгоджувати інтереси інвесторів із інтересами і ресурсним потенціалом території. Україні необхідні наукові доробки для

територіального рівня з маркетингу інвестиційного ринку, розробки інвестиційних програм і проведення тендерів. Необхідно розробити системний підхід до вирішення завдань щодо економічної та науково-технічної експертизи окремих проектів, а також завдання розміщення та освоєння інвестицій у регіоні.

8. Запропоновано напрями підвищення інвестиційного потенціалу в умовах реалізації Програми залучення зовнішніх ресурсів та розвитку міжнародної діяльності Одеського регіону в 2018-2020 роках. З метою більш детальної характеристики інвестиційного клімату, виявлення основних чинників, які стримують інвестиційний процес, та заходів, які б активізували даний процес у регіоні, і з'ясування пріоритетних галузей інвестування області, нами було проведено експертне опитування. Оцінюючи основні умови формування інвестиційного клімату в регіоні, експерти зазначили, що найбільш привабливими для інвесторів виступають такі чинники: кліматичні умови, кваліфікація робочої сили, вигідне територіальне розташування та значні ринки збуту. А до чинників, що істотно знижують інвестиційну привабливість, віднесли забезпечення комунікаціями (дороги, зв'язок, електроенергія, газ, мережа автозаправок), умови застави землі, економічна та політична нестабільність. Таким чином, вагомий внесок для поліпшення інвестиційної привабливості Одеського регіону буде надано за умови реалізації створення комфортних умов для ведення бізнесу в інвестиційно привабливих галузях регіону, а також роботи щодо скорочення адміністративних бар'єрів і спрощення процедур при здійсненні інвестиційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посібн. / А.П. Дука. – К.: Вид-во «Каравела», 2007. – 236 с.
2. Міжнародні інвестиції: навч.-метод. посібник / [Бредіхін В.М., Покатаєва К.П., Близнюк А.О., Попкова К.О.] / Харківський національний автомобільно-дорожній ун-т. – Х.: ХНАДУ, 2008. – 268 с.
3. Шарп У. Инвестиции / Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. ; [пер. с англ.]. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 1028 с.
4. Інвестиції: навчальний посібник / М.В. Підлеглих та [ін.]; під ред. М.В. Чиненова. – 3-е изд., Стер. – К, 2011. – 368 с.
5. Інвестування: підручник для вузів / Л.С. Валінурова, О.Б. Казакова. – М.: Волтерс Клувер, 2010. – 448 с.
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_investitsijnu_diyal_nist.htm
7. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б.В.Губський. – К.: Наукова думка, 1998. – 389 с.
8. Білик Р.С. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку в умовах глобалізації // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ, 2013. – Вип. 117, (ч. 2). – С. 148-155.
9. Конотоп Г. О. Концептуальні підходи залучення іноземних інвестицій / Г. О. Конотоп // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 112(2). – С. 214-219
10. Humer S. H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment / Humer, Stephen H. – (MIT Press), 1976. – 253 p.
11. Федоренко В. Г. Заходи щодо покращання інвестиційного стану України / В. Г. Федоренко, Ю. Б. Пінчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 19. – С. 4–6.

12. Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація / С. М. Тесля // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3. – С. 131-139.
13. Майстро С. В. Напрями формування державної політики щодо підвищення інвестиційної привабливості агропромислового комплексу / С. В. Майстро // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2007. – № 2. – С. 135–144.
14. Пересада А. А. Реалізація інвестиційних проектів в Україні / А. А. Пересада, В. В. Зубленко // Фінанси України. – 2004. – № 3. – С. 32–39.
15. Продіус О. І. Дослідження інвестиційної привабливості регіонів та шляхи їх підвищення / О. І. Продіус // Економіка та держава. – 2010. – № 2. – С. 48–50.
16. Бак Г. О. Технологічні ресурси транснаціональних корпорацій як джерело інноваційно-інвестиційної модернізації економіки України : автореф. дис ... канд. економ. наук: 08.00.03 / Г. О. Бак. – Київ, 2016. – 20 с.
17. Кондрашова М. В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону / М. В. Кондрашова // Держава та регіони. – 2008. – № 2. – С. 118–121.
18. Головня О.М. Управління інвестиційним кліматом: інтереси держави, регіонів і підприємств / О.М. Головня // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 256–261.
19. Lall S. Industrial policy: the role of government in promoting industrial and technological development / S. Lall. – UNCTAD Review. 1994. – PP. 65-89.
20. Лотош О. М. Прямі іноземні інвестиції в системі забезпечення економічної безпеки України [Текст] : автореферат дис. ...канд. екон. наук / Лотош О. М. ; 08.00.02 - світове госп-во і міжнар. екон. відносини. – Київ : КНУ ім. Т.Шевченка, 2013. – 21 с.
21. Євтушенко Г.І., Левківський Т.А. Іноземне інвестування в Україні: Сучасний стан та перспективи: наук. стат. збірник наукових праць

Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – №1. – С. 13.

22. Данилишин Б.М. Інвестиційна політика в Україні: [монографія] / Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, О.І. Дацій. – Донецьк: Юго-Восток, Лтд, 2006. – 292 с.

23. История экономических учений: Учебное пособие / Под ред. В.А. Жамина, Е.Г. Василевского. – М.: Изд-во МГУ, 1989.

24. Тумусов Ф.С. Инвестиционный потенциал региона: теория, проблемы, практика. – М.: Экономика, 1999. – 272 с.

25. Ільїна С. А. Сутність категорії «інвестиційний клімат» і категорії «інвестиційна привабливість» / С. А. Ільїна // Молодий вчений. – 2012. – №5. – С. 153-157.

26. Інвестиційний клімат і його складові [Електронний ресурс] // Сайт рейтинг агентства «Експерт РА». – Режим доступу: <http://raexpert.ru/ratings/regions/1996/part1/>

27. Інвестування : [навч. посіб.] / В.Я. Швець, Г.В. Баранець, Н.Ф. Єфремова. – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2011. – 459 с.

28. Мірошніченко П. І. Активізація використання інвестиційного потенціалу регіону: автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05 / П. І. Мірошніченко. – Донецьк, 2007. – 20 с.

29. Ткачук В. Р. Організаційний механізм формування та нарощування інвестиційного потенціалу регіону: Автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05 / В. Р. Ткачук. – Полтава: Полтавський національний технічний університет, 2008. – 20 с.

30. Зенченко С. В. Инвестиционный потенциал региона [Електронний ресурс] // С. В. Зенченко, М. А. Шеметкіна. – Режим доступу: <http://www.sience.hcstu.ruartieleseconom>

31. Годин А. М. Статистика: учебник / А. М. Годин. – М.: Дашков и К, 2012. – 451 с.

32. Абыкаев Н. А. Инвестиционный потенциал и оптимизация его использования в условиях рыночной экономики : дисс. ... доктора экон. наук : 08.00.05 / Абыкаев Нуртай Абыкаевич. – М., 1999. – 351 с.
33. Бочаров В. В. Инвестиционный менеджмент / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2004. – 162 с.
34. Зинченко А. П. Статистика: учебник / А. П. Зинченко. – М.: Колос, 2012. – 566 с.
35. Голубятников В.Т. Інвестиції та регіональна проектна діяльність : [навч. посіб.] / В.Т. Голубятников, П.Д. Лазар, Н.В. Голубятнікова, К.В. Савченко ; за заг. ред. доц. В.Т. Голубятнікова. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 250 с.
36. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
37. Петкова Л.О., Проскурін В.В. Муніципальні інвестиції та кредити / Л.О. Петкова, В.В. Проскурін [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://users.i.com.ua/~zddm/RUSSIAN/INVBOOK/parts/autors.htm>.
38. Офіційний сайт Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua>
39. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>
40. Формування механізму стимулювання економічного розвитку регіонів : [монографія] / Н. Д. Свірідова [та ін.] ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ : Ноулідж, 2012. – 266 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Теорії прямих іноземних інвестицій

Теорія/ Парадигма	Автори	Рік	Проблематика	Причини здійснення прямих іноземних інвестицій
Ринкової недосконалості/ Ринкової влади/ Монополістичних переваг	С. Хаймер Ч. Кіндлбергер	1960 1969	Стратегічна поведінка підприємств та структура ринку. Пояснення рішення підприємства інвестувати за кордон як стратегія капіталізувати свої специфічні переваги над конкурентами в іноземній країні.	Недосконалість ринку. Використання та збереження специфічних або монополістичних переваг підприємства, а також небажання їх передачі шляхом ліцензування через потенційну небезпеку втрати переваг.
Парадигма циклу міжнародного виробництва товару	Р. Вернон	1966	Прямі іноземні інвестиції і зовнішня торгівля, шляхи впливу життєвого циклу товарів і технологій на розвиток міжнародного бізнесу.	Еволюція товару і технології його виготовлення. Мотив продовження життя циклу товару задля зростання і збуту.
Теорія транзакційних витрат/ Теорія інтерналізації	Р. Коуз Р. Кейнс П. Бакклі М. Кассон	1937 1971 1976 1985	Встановлення зв'язків між прямими іноземними інвестиціями підприємства та його внутрішньою організацією з метою створення внутрішнього ринку таким чином, щоб зменшити витрати всередині підприємства.	Зменшення транзакційних витрат. Розвиток та повне використання специфічних переваг підприємства у формі вертикальної інтеграції, що несе з собою нові операції та види діяльності, які раніше проводились ринком посередників, а відтепер – під керівництвом підприємства.
Макроекономічна теорія прямих іноземних інвестицій	К. Коджіма Т. Озава	1970- 80-ті рр..	Аналізування потоків прямих іноземних інвестицій на основі порівняльних переваг; вплив торгівельно-орієнтованих і анти торгівельно-орієнтованих інвестицій.	Порівняльні переваги країни. Прямі іноземні інвестиції повинні здійснюватись за принципом «доповнення порівняльних переваг», лише у цьому випадку спостерігатиметься позитивний ефект.
Еклектична парадигма	Дж. Даннінг	1980- 90-ті рр..	Аналізування трьох категорій - переваг власності, переваг розміщення, переваг інтерналізації в процесі здійснення прямих іноземних інвестицій.	OLI-переваги. Використання та посилення переваг власності, переваг розміщення та переваг інтерналізації.

Класифікація прямих іноземних інвестицій

